

رویداد های نجومی خرداد ماه 1405 شمسی ایران

وداع بهار نجومی 1405 با رخداد های متنوع آسمان ایران؛ از مهمان نوازی سیاره ها در کنار ماه تا بلندترین روز سال:

آسمان شب ایران در خردادماه ۱۴۰۵ میزبان رویدادهای نجومی گوناگونی است. در این ماه، شاهد مقارنه‌های متعدد ماه با سیارات درخشان منظومه شمسی از جمله ناهید (زهره)، هرمز (مشتری) و کیوان (زحل) خواهیم بود. از 25 خرداد (15 ژوئن) با وقوع ماه نو، بهترین زمان برای رصد اجرام عمقی آسمان محسوب می‌شود. همچنین در روز 31 خرداد (21 ژوئن) انقلاب تابستانی رخ می‌دهد و بلندترین روز سال را رقم می‌زند. علاوه بر کل رویداد های موجود، **ماه کامل آبی** میزبان آسمان خرداد ایران، امواج گوناگونی از افکار و برنامه های نجومی و استقبال شهروندان را به دنبال خواهد داشت. در این گزارش، جدول زمانی دقیق این رویدادها، ابزارهای پیشنهادی برای رصد و مهم‌ترین پدیده‌های قابل رویت ارائه شده است.

ابزار پیشنهادی	قابلیت رصد با چشم غیر مسلح	زمان (به وقت تهران)	رویداد	تاریخ میلادی	تاریخ خورشیدی
تلسکوپ	قابل رصد (کیوان) برای نپتون به تلسکوپ نیاز است.	بامداد: طلوع کیوان و نپتون از افق در 02:22 تا 04:00 صبح	مقارنه کیوان و نپتون	May 22 2026	1 خرداد
بی نیاز به ابزار	غیر قابل رصد	تقریب ساعت 17:30	ماه در اوج	25 May 2026	4 خرداد
بی نیاز به ابزار	قابل رصد	پس از غروب آفتاب	آغاز بهترین مشاهده همزمان ناهید و مشتری در افق غربی	May 28 2026	7 خرداد
بی نیاز به ابزار	غیر قابل رصد	ساعت 21:00	شروع قمر در عقرب	30 May 2026	9 خرداد
بهترین زمان رصد	قابل رصد	از 17:26 تا 04:12 در 11 خرداد	ماه کامل آبی	May 31 2026	10 خرداد

11 خرداد	1 June 2026	پایان قمر در عقرب	ساعت 23:17	غیر قابل رصد	-
16 خرداد	6 June 2026	اجتماع ناهید و هرمز (مشتري)	از 18:50 تا 21:00	بحرانی و دشوار برای رصد بسیار نزدیک افق: حداکثر ارتفاع : 31 درجه از افق	دوربین دوچشمی
18 خرداد	8 June 2026	تربیع آخر ماه	حدود 13:30	غیر قابل رصد	دوربین دوچشمی
20 خرداد	June 10 2026	مقارنه ماه در کنار زحل	از 01:09 تا 04:10 روشنایی بامداد	قابل رصد	دوربین دوچشمی
22 خرداد	12 June 2026	مقارنه ماه و مریخ	از 02:46 تا 04:19 روشنایی بامداد	قابل رصد	دوربین دوچشمی
25 خرداد	June 15 2026	ماه نو	در طول روز از 06:24	در کنار نور شدید خورشید، قابل رویت با روش های استهلال	دوربین دوچشمی
26 خرداد	16 June 2026	آغاز بهترین شب ها جهت رصد اجرام عمق آسمان و کاتالوگ های اختر فیزیکی	پس از غروب	وابسته به قدر و درخشندگی، موضع و مکان جرم در آسمان و معیار های موثر	ابزار مخصوص و لازمه
27 خرداد	17 June 2026	هلال نوی ماه در کنار زهره	پس از غروب	قابل رصد	بی نیاز به ابزار یا حداقل دوربین دوچشمی
28 خرداد	June 18 2026	اجتماع هلال ماه، مشتري ، زهره و تیر (عطارد) در یک میدان دید وسیع	پس از غروب: از 18:57 تا 21:03	بحرانی و دشوار برای رصد بسیار نزدیک افق: حداکثر ارتفاع : 29 درجه از افق	دوربین دوچشمی
31 خرداد	June 21 2026	انقلاب تابستانه و بلندترین روز سال (به مدت 14 ساعت و 35 دقیقه)	طلوع خورشید: 04:48 غروب خورشید: 19:23	-	-

توضیحات تکمیلی:

✓ مقارنه (Conjunction)

✓ وقتی از زمین نگاه می‌کنیم، دو جرم آسمانی (مثل ماه و یک سیاره) در آسمان به هم نزدیک می‌شوند و کنار هم دیده می‌شوند. این نزدیکی فقط ظاهری است و در واقعیت آن دو جرم میلیون‌ها کیلومتر از هم فاصله دارند. مانند این که دو هواپیما در آسمان از دید ما نزدیک به نظر برسند اما ارتفاعشان متفاوت باشد.

✓ کشیدگی: (Elongation)

✓ زاویه بین یک سیاره و خورشید، وقتی از زمین نگاه می‌کنیم. اگر سیاره در آسمان از خورشید دور شود، «کشیدگی» آن زیاد می‌شود و بهتر دیده می‌شود. «بیشترین کشیدگی غربی» یعنی سیاره قبل از طلوع خورشید در شرق، دورترین فاصله ظاهری را از خورشید دارد و بهترین وقت برای رصد آن است (مثل سیاره تیر/عطارد).

✓ تربیع (Quadrature)

✓ وضعیتی که ماه یا یک سیاره بیرونی، زاویه ۹۰ درجه با خورشید (از دید زمین) داشته باشد. در این حالت ماه به صورت «نصفه» (چهارک) دیده می‌شود.

تربیع اول: ماه در آسمان عصر دیده می‌شود (نیمه روشن به سمت غرب)

تربیع آخر: ماه در آسمان صبح دیده می‌شود (نیمه روشن به سمت شرق).

✓ قمر در عقرب؛ رویدادی نجومی، نه

جادویی

قمر در عقرب به زمانی گفته می‌شود که ماه در آسمان از صورت فلکی عقرب (نزدیک ستاره قلب العقرب) عبور می‌کند. این یک پدیده کاملاً طبیعی و نجومی است که هر ماه حدود ۲ تا ۳ روز تکرار می‌شود.

واقعیّت علمی: ماه در مدار خود از میان صورت‌های فلکی مختلف حرکت می‌کند. عبور از عقرب هیچ تأثیر فیزیکی اثبات‌شده‌ای بر زندگی، کار، سفر، یا تصمیم‌گیری انسان‌ها ندارد.

خرافه و شبه‌علم: در برخی فرهنگ‌ها (نه فقط ایران) به اشتباه به آن «ساعات نحس» نسبت داده‌اند. هیچ پژوهش علمی این باورها را تأیید نمی‌کند.

نتیجه: قمر در عقرب صرفاً یک رویداد دیداری و قابل محاسبه است، نه علت بدشانسی یا مشکل‌گشایی. اگر کسی به آن باور دارد، بیشتر به سنت‌های فرهنگی برمی‌گردد تا واقعیت نجومی.

ماه کامل آبی 10-11 خرداد : واقعا آبی؟؟؟!!!

✓ به همراه بازه شروع ورود ماه به هلال کامل در 10 و 11 خرداد، ماه وارد دومین فاز و هلال کامل (بدر) در ماه May می شود.

+

✓ این فاز کامل ماه به مانند باقی فاز های عادی کامل ماه در سال خواهد بود؛ به دلیل حد فاصل و مسافت ماه از زمین که به مانند حالت عادی است.

+

✓ ممکن است حالت و ماهیت بعضی از فاز های کامل ماه در سال با حالات عادی با توجه به فاصله ماه از زمین متفاوت باشد؛ که برای این ماه های کامل اسامی خاصی در نظر گرفته می شوند:

ماه آبی خرداد 1405:

2 نوع تعریف رایج برای این عبارت گویا هستند:

1. تسفیر امروزی :

در فرهنگ کشور هایی که از تقویم میلادی استفاده می کنند، به دومین ماه کامل در طی یک ماه میلادی (همان طور که ممکن است) عبارت ماه آبی نسبت داده می شود.

2. تسفیر سنتی:

در برخی تقویم های نجومی قدیمی و سنتی، وابسته به فرهنگ، در طی یک فصل به سومین ماه کامل عبارت ماه آبی نسبت داده می شود.

توجیه علمی و ادبی:

✓ عبارت " Once in a blue moon " تکه عبارتی است که در معنای " بسیار نادر و بعید " در فرهنگ کشور های انگلیسی زبان مرسوم است؛
که به نادر بودن تکرار فاز ماه کامل در طی یک ماه میلادی یا یک فصل اشاره دارد.

✓ هیچ گونه اسناد و موشن و داده ای از وجود رنگ آبی صریح و واضح بر ماه در طی فاز کامل ماه در چنین رویدادی به ثبت نرسیده است.

این اتفاق تنها با پخش و پراکندگی ریز ذرات در جو و آسمان می تواند تصویر ماه برای ناظران کمی و نه کامل، آغشته به رنگ خاکستری یا آبی مایل کند.

پس از وقوع پدیده هایی مانند

فوران های بزرگ آتشفشانی

آتش سوزی گسترده جنگلی

گرد و غبار خاص جوی

=

نتیجه:

نه تنها در واقعه ماه آبی، بلکه در هر پدیده ای موسوم به
ماه رنگی صحتی از تبدیل و تعویض رنگ دریافتی از ماه
وجود ندارد؛ تنها فاز کامل ماه به همراه روایات و دلایل
فرهنگی.

ماه خرداد امسال فرصت خوبی است تا سری به آسمان شب بزنید. لازم نیست تلسکوپ داشته باشید یا اخترشناس باشید؛ همین که گاهی سرتان را بلند کنید و به ماه و ستاره ها نگاه کنید، لذت بخش است.

از شب‌هایی که ماه در کنار سیاره‌های درخشان می‌ایستد تا بلندترین روز سال که رسماً به استقبال تابستان می‌رویم، همه دعوتی است برای مکث کردن و شگفت‌زدن از همین آسمان ساده بالای سرمان. پس اگر هوا صاف بود، یادتان نرود یکی دو دقیقه به آسمان نگاه کنید. شاید برایتان خاطره شود.

ایلیا گلابی

کارشناس رصدخانه فیزیک دانشگاه اصفهان

سردبیر نجوم شهروندی مرکز نجوم ادیب اصفهان